

Den næste sag på dagsordenen var:
Første behandling af forslag til lov om elforsyning.

(Lovforslag nr. 40. Fremsat 17/10 75).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Erik Holst (S):

Dette lovforslag er en genfremsættelse, idet vi havde lejlighed til at se den første udgave fra denne handelsminister i marts 1975. Dét var det en genfremsættelse af et forslag fra den 15. november 1974 fra den foregående handelsminister.

I mellemtiden har vi haft lejlighed til at behandle forslaget i det energipolitiske udvalg, og vi har haft lejlighed til at konstatere, at der vedrørende det sidste forslag, som blev fremsat i marts 1975, var forskellige synspunkter med hensyn til forskellige punkter. Dette har fået handelsministeren til at revidere det nu fremsatte lovforslag om elforsyning, og jeg er på mange måder enig med ham i, at det er ønskeligt at foretage revisioner på områder, hvor vi må erkende, at der er et flertal imod de synspunkter, der var fremlagt sidste gang.

Jeg synes stadig væk, at det er lykkedes at bevare formålet med lovforslaget intakt, nemlig at elforsyningen tilrettelægges og gennemføres med sigte på den mest hensigtsmæssige indpasning i landets samlede energiforsyning.

De enkelte ændringer, som handelsministeren denne gang fremlægger, går på sådan noget som strukturtilpasningen. Der var i det foregående lovforslag forudset en hjælpende hånd fra handelsministeren til at fremme den strukturtilpasning, til at fremme denne sammenslutning af de mindre elforsyningsvirksomheder. Dette er faldet mange små elforsyningsvirksomheder stærkt for brystet, og det er også faldet nogle af udvalgets medlemmer for brystet på en sådan måde, at handelsministeren har sagt: all right, så ændrer vi det, og det ændrer vi samtidig med, at vi ændrer overgangsbestemmelserne. Overgangsbestemmelserne giver nu mulighed for, at alle eksisterende elforsyningsselskaber har mulighed for at opnå den bevilling, som står omtalt i § 3.

Der var i debatten med Danske Elværkers Forenings udvalg fremlagt et forslag til et alternativ til dette lovforslag. Forslaget

gik på, at man i stedet for et lovforslag skulle have en aftale, en samarbejdsaftale mellem Danske Elværkers Forening på den ene side og handelsministeren på den anden side. Jeg er enig med handelsministeren i, at denne aftaleform ikke vil være tilstrækkelig til at opnå den virkning, den styring af elværkerne placering i den samlede elforsyning, som er tilsigtet, og derfor er det rigtigt, at handelsministeren siger: jeg opretholder dette lovforslag. Jeg mener ikke, at aftaleformen er tilstrækkeligt udtryk for de muligheder, der ligger i en indpasning i den øvrige energiforsyning i samfundet.

Endelig er der til slut en ændring, som handelsministeren har fået med, som har glædet mig meget. Det er i § 13. Her har man erkendt, at der er mulighed for at anvende bestemte former for energi i produktionen af el, og det betyder ganske enkelt, at der er mulighed for at lade vindkraft indgå som en hensigtsmæssig supplerende kraftform eller råkraftform.

Med det arbejde, der er gjort i udvalget, og som har fundet udtryk i en beretning, skulle der nu være muligheder for, at vi foretog den endelige og afgørende, afsluttende behandling af dette forslag, som vi nu har set tre udgaver af. Jeg skal på socialdemokratiets vegne tilsige vores støtte til en hurtig og en effektiv udvalgsbehandling, der skulle kunne slutte arbejdet med dette lovforslag.

Karlskov Jensen (V):

Det lovforslag, vi her behandler, er jo temmelig omstridt i offentligheden og har vakt betydeligt røre i de kredse, der berøres heraf. Det er ikke så mærkeligt, for så vidt som der jo er tale om lovindgreb på områder, der hidtil har fungeret forbilledligt og til gavn for erhvervslivet og forbrugere uden nogen særlig speciel lovgivning.

Når der desuagtet nu søges gennemført sådan en slags styrelseslov for områder, så har det forbindelse med oliekrisen og den fremtidige usikre energisituation. Der er næppe nogen uenighed om, at vi skal have en energipolitisk koordinering og lovgivning. Det skal vi af hensyn til en eventuelt kommende udbygning af elproduktionen med kernekraft. Næppe nogen vil vel acceptere, at elværkerne får tilladelse til kernekraftudbygning uden et vist offentligt indse-

[Karlskov Jensen.]

ende og styring, men dette må vi også have for at kunne opfylde de forpligtelser, vi har påtaget os ved at være med i det internationale samarbejde på dette felt.

Endvidere skal der skabes mulighed for en styring af brændselstyper og brændsel-anvendelser i en eventuel fremtidig krisesi-tuation, ligesom en udnyttelse af naturgas og andre alternative energikilder og mulig-heden for at pålægge forsyningspligt gør det nødvendigt.

Jeg vil gerne anerkende, at handelsmini-steren har imødekommet en række af de ønsker, vi fra venstres side har fremsat un-der det foreløbige udvalgsarbejde. Det gæl-der således bestemmelsen om, at eksiste-rende elværker har ret til bevilling, når visse generelle forudsætninger er opfyldt, og at bevilling nu gives for mindst 20 år ad gan-gen.

Vigtigt er også bortfaldet af § 3, stk. 2, hvorved distributionsselskaberne næsten helt tages ud af loven bortset fra prisbe-stemmelserne. Det betyder, at den fremtidige strukturtilpasning må ske på et frivilligt grundlag, som det har været tilfældet hidtil.

Endelig hilser vi med tilfredshed, at elpris-udvalgets sammensætning er ændret, sådan at elværkerne får en repræsentant mere, li-gesom industriforbrugerne bliver repræsen-teret.

Men der er dog stadig områder i lovforsla-get, vi gerne vil have afklaret og søge æn-dret under udvalgsarbejdet. Det gælder så-ledes bl. a. den nye § 14, stk. 1, hvorefter handelsministeren får bemyndigelse til at afgøre grænsetvist mellem to eller flere el-forsyningsanlæg, såfremt forhandlinger ikke fører til et resultat. Hidtil har elektricitets-rådet haft denne afgørelse med ministeren for offentlige arbejder som ankeinstans. Jeg kunne forestille mig, at man kunne fortsætte hermed med den ændring, at handelsmini-steren træder ind, men man kunne måske også ændre det sådan, at stk. 1 og stk. 2 får den samme ordlyd i den henseende, sådan at parterne skal være enige om at indanke sa-gen.

Endelig vil jeg gerne bede ministeren be-kræfte, at § 5, stk. 2, alene vedrører kerne-kraftanlæg og eventuelt helt nye virksomhe-der, mens de eksisterende ikke berøres, jfr. § 17. Jeg tror også, at det her vil være ønske-

ligt, om ministeren vil give tilsagn om, at bestemmelsen kun benyttes med tilslutning fra energipolitisk udvalg. Har jeg ret i min fortolkning, vil det jo i praksis kun være i forbindelse med kernekraftanlæg, at be-stemmelsen kan benyttes.

Det sidste punkt, jeg her vil fremdrage, vedrører § 10, hvorefter elprisudvalget skal tage stilling til, om priser og andre betingel-ser må antages at medføre, som det hedder, en i samfundsmæssig henseende uøkonomisk anvendelse af energi. Efter hvilke kriterier kan denne bestemmelse anvendes? Elprisud-valget kunne jo teoretisk set gå helt på tværs af folketinget. Det må vi se nærmere på.

Med hensyn til eneretsbevillingen til ker-nekraftanlæg er venstre enig med regerin-gen, og vi har tidligere bemærket, at mi-nisteren har sagt, at denne tænkes givet til et samvirke mellem Elsam og Kraftimport, altså ikke til noget statsligt selskab.

I øvrigt henviser jeg til bemærkningerne ved første behandling i april.

Venstre vil gå ind i udvalgsarbejdet med det sigte at fastlægge de nødvendige ram-mer for den fremtidige energipolitik på en sådan måde, at vi samtidig bevarer mest muligt af den lokale indflydelse, der har givet så smukke resultater under de hidti-dige stabile energiforsyningsvilkår.

Kjærulff-Schmidt (FP):

Fremskridtspartiet har fra starten vendt sig meget stærkt imod den socialisering af den danske elforsyning, som først davæ-rende handelsminister Nyboe Andersen og siden handelsminister Erling Jensen har lagt navn til.

Hvis man opfatter venstre som et liberalt parti, hvad mange jo gør, må det være gan-ske uforståeligt, at en venstre regering kunne tage initiativ til den lovgivning, vi diskutere her, en lovgivning, der fjerner ethvert initiativ, fjerner enhver form for nærdemo-kрати fra en produktionsgren, som med dyg-tighed og ansvarsbevidsthed har løst proble-merne med udbygning af elforsyningen her i landet. Det må være uforståeligt for venstres vælgere, at et parti, som i sine programmer taler om det nære samfund og i skrift og tale fremhæver betydningen af decentralisering og privat initiativ, at netop det parti står som hovedansvarlig for den mest åbenlyst

[Kjærulff-Schmidt.]

socialistiske lovgivning, der til dato er fremlagt her i folketinget.

Selv om nu socialdemokratiet i sin regeringsperiode har liberaliseret forslaget noget, så er det dog stadig væk med de ændringer, der er indarbejdet i det, i bund og grund et socialistisk forslag, og hvis vi skal diskutere forslaget på en blot nogenlunde meningsfyldt måde, så må det nødvendigvis blive en diskussion om på den ene side, hvilke argumenter det er, venstre og socialdemokratiet finder taler for, at folketinget bør foretrække statsdirigering og reel statsdrift, sådan som det kendes f. eks. i de østeuropæiske lande, og på den anden side, hvilke argumenter der taler for at bevare en produktionsgren på det nuværende grundlag, hvor produktionen bortset fra de to forbrugerejede aktieselskaber hviler overvejende på andelstanken og nærdemokratisk kommunalt initiativ.

Fremskridtspartiet mener ikke, at statsdrift nogen sinde vil være til gavn hverken for den pågældende produktionsgren eller for befolkningen som helhed. Jeg efterlyser de reelle argumenter, som venstre måtte kunne anføre for, at denne lovgivning virkelig skulle være nødvendig. Jeg kan ikke tro, at den kendsgerning, at forslaget oprindeligt er fremsat af hr. Nyboe Andersen, skulle være et bæredygtigt argument for, at venstre ikke kan sige fra, mens tid er.

Jeg skal dog ikke lægge skjul på, at jeg for mit eget vedkommende igennem mange år har vurderet venstre som et parti, der kun er liberalt, når der skal skrives parti-programmer og holdes vælgermøder, men hvis virkelige og praktiske politik ikke adskiller sig ret mange millimeter fra socialdemokratiets politik, og derfor har jeg ikke for mit vedkommende nogen særlige illusioner, der har gjort mig forbavset over venstres holdning i denne sag. Men det tør unægtelig siges, at venstre skylder en forklaring til de tusindvis af mennesker, der hidtil har levet under den illusion, at venstre vil handle liberalt, også når det drejer sig om praktiske opgaver.

Jeg vil også gerne spørge venstres ordfører og handelsministeren, om de utallige protester, vi har fået, intet indtryk gør. Kan vi negligere henvendelsen fra de mange kommunalbestyrelser rundt om fra hele landet,

fra elforsyningselskaber i hele Danmark, fra andelsvirksomheder, fra landboforeninger, fra husmandsforeninger overalt i Danmark? Kan vi blot feje alle disse henvendelser af bordet, og kan vi gøre det uden i det mindste at gå ind i en omhyggelig og præcis argumentation, hvor vi tager stilling til den uhørt hårde kritik, elforsyningsforslaget har mødt? Kan vi virkelig fastholde lovforslagets vidtgående bemyndigelser og den centraldirigering, der er lagt op til, uden overhovedet at gå ind i en reel dialog med de kredse, der har fremført en velunderbygget kritik af forslaget?

Vi har i august måned modtaget en skitse til en samarbejdsaftale mellem handelsministeriet og elværkerne. Den er udarbejdet af elværkerne, og den viser, hvordan man uden tvang, men på frivilligt grundlag og uden at gribe ind i elværkernes styring af deres egne anliggender kan sikre offentligheden indblik i elforsyningens udbygningsplaner for produktion og transmission og investeringsplaner. Samarbejdsaftalen indeholder desuden meget væsentlige bestemmelser, hvorefter selskaberne forpligter sig til at indrette produktionen til de brændselsformer, der er samfundsmæssigt mest hensigtsmæssige, og den løser langt bedre end f. eks. bestemmelsen i § 10, stk. 5, disse problemer. Samarbejds-skitsen viser, at dansk elforsyning fuldt ud er rede til at indrette sig efter de krav om energipolitisk styring, der måtte blive stillet, men forslaget til elforsyningsloven er hverken i den oprindelige udformning eller i den ændrede udformning egnet til andet end statsstyring på bekostning af de nuværende ledelsesformer.

Til sidst vil jeg lige spørge: er denne debat i virkeligheden en skindebat, en pseudo-debat? Er det korrekt, som det forlyder, at partiet venstre allerede før denne førstebehandling har bundet sig til at deltage i gennemførelsen af dette forslag? Er der aftaler mellem venstre og socialdemokratiet, som indebærer, at det i virkeligheden er fuldstændig ligegyldigt, hvad vi siger her i dag, og fuldstændig ligegyldigt, hvad der vil blive fremført i det energipolitiske udvalg? Det vil jeg meget gerne bede om svar på.

Lone Dybkjær (RV):

Som indledning vil jeg gerne sige, at jeg finder, det havde været hensigtsmæssigt,

[Lone Dybkjær.]

hvis folketinget havde foretaget en samlet behandling af eftermiddagens fem energiforslag. Som det er nu, bliver behandlingen stykkevis og delt, og det er ikke muligt at få nogen sammenhæng i tingene — og er der noget, energipolitikken trænger til, så er det sammenhæng.

Efter min opfattelse vender regeringen i sin måde at arbejde med energispørgsmål på stadig tingene på hovedet. Stadig væk mener man, man skal vedtage dellove som f. eks. elloven og a-loven, og ikke på noget tidspunkt er der lagt op til en samlet energiplan. Det er muligt, at elloven og a-loven til sin tid vil kunne indpasses i et energimønster, men som det er nu, prøver vi at sætte nogle mursten sammen, uden at vi har en tegning af det hus, vi vil bygge.

Handelsministeren ønsker med sit forslag til lov om elforsyning at — og jeg citerer fra fremsættelsen:

„... skabe grundlag for sikring af det nødvendige samfundsmæssige indseende med udviklingen inden for elsektoren, således at der bliver mulighed for at koordinere denne med landets samlede energiforsyning.“

Det er klart, at man ikke kan foretage nogen koordinering, hvis man ikke har indseende, men det forbavsende er, at handelsministeren ønsker at have dette indseende for at kunne koordinere med landets samlede energiforsyning og ikke med landets samlede energiplanlægning. Det er efter min opfattelse det sidste, der er det relevante. At styre og koordinere i detaillerede har ingen som helst mening, hvis ikke man har en overordnet målsætning.

Dette spiller faktisk en rolle for selve lovforslaget, idet det berører både §§ 10 og 13. I § 10 giver man elprisudvalget meget store beføjelser, idet det kan gribe ind, hvis priser og andre betingelser må antages at ville medføre en i samfundsmæssig henseende uøkonomisk anvendelse af energi. Hvordan skal det kunne gribe ind med fornuft, når man ikke kender den energipolitiske målsætning? I § 13 ønsker handelsministeren bemyndigelse til at kunne pålægge elforsyningsvirksomheder at indrette deres produktionsanlæg efter forskellige forhold. Det er en vidtgående bemyndigelse at give handelsministeren, og igen bliver det i hvert

fald uacceptabelt, når vi ikke kender de overordnede hensyn, der skal begrunde indgrebene.

Lovforslaget har siden sidst gennemgået nogle ændringer. Sidst kunne hr. Morten Lange med rette sige, at man ikke havde hørt nogen særlig kraftige protester fra elektricitetsværkernes side, men jeg skal love for, at situationen denne gang er ændret. Det er ikke så få protester, vi har modtaget fra den side. Elselskaberne har også fremsendt et samarbejdsforslag, som har været drøftet i det energipolitiske udvalg, og senest har vi med hensyn til dette forslag modtaget nye kommentarer. De vil naturligvis også indgå i de videre drøftelser.

Efter det radikale venstres opfattelse må elsektoren koordineres med energisektoren som helhed. Denne sektor kan naturligvis ikke køre sit eget løb og have sin egen udvikling, derfor må der skabes mulighed for en sådan koordinering. Herudover bør der være offentligt indseende med priser, etableres en elektricitetsforbindelse over Store Bælt, og elselskaberne må danne et fælles elselskab, når det drejer sig om at producere elektricitet ved hjælp af kernekraft. Her er det radikale venstre formentlig ikke helt enig med elselskaberne, men det radikale venstre deler elektricitetsselskabernes opfattelse af, at man nu bør koncentrere sig om energipolitikken og så først bagefter arbejde med dellovene.

Niøn-Hansen (KF):

Jeg må straks sige, at når ikke jeg tager ordet i den næste sag på dagsordenen om stærkstrømsloven, er det, fordi jeg betragter denne som en konsekvenslovgivning, og derfor synes jeg ikke, der er nogen grund til at have en særlig debat om denne.

Jeg vil gerne sige vedrørende dette lovforslag, at der er en sætning i ministerens fremsættelsestale, der har glædet mig meget. Ministeren henviser til statsministerens åbningstale, regeringserklæringens omtale af alternative energikilder, og tilføjer:

„Kernekraften som energikilde i elproduktionen synes her at være den eneste mulighed for en mere betydelig formindskelse af vor afhængighed af olie, som vi på nuværende tidspunkt selv kan beslutte os for.“

Dermed har ministeren jo sagt meget, der kan begrunde, at vi får en fornuftig debat

[Ninn Hansen.]

under det senere punkt på dagsordenen, der vil være en drøftelse om indførelse af atomkraft. Her har ministeren, sådan må jeg forstå det, sagt ja til det og har vel også sagt ja til en procedure, der går ud på, at vi ikke bør vedtage et forslag af denne karakter, inden vi har truffet beslutningen med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt vi skal have atomkraft her i landet. Det mener jeg også fremgik af de bemærkninger, hr. Karlsskov Jensen fremsatte. Hr. Karlsskov Jensen henviste jo med meget stor ret til den udmærkede måde, hvorpå elektricitetsvirksomheden er foregået her i landet, den udmærkede måde, hvorpå elskaberne har virket, og sagde, det var alene spørgsmålet om kernekraft, der kunne bevirke et lovforslag af den karakter, som vi her taler om.

Det glæder mig da, at jeg kan fremhæve noget positivt i forbindelse med dette forslag, for forslaget, som det er udformet, kan vi ikke give tilslutning. Jeg forstår heller ikke, at handelsministeren på den måde, det sker i fremsættelsestalen, afviser henvendelsen fra Danske Elværkers Forening, deres alternative forslag. Det må vi selvfølgelig nu vende tilbage til i energiudvalget. Jeg mener, det er meget glædeligt, at elværksforeningerne på den måde har vist deres interesse ved at fremsætte et alternativt forslag.

Vi har jo også fået en række henvendelser, som det er blevet omtalt, en stor bunke fra kommuner og en række borgmestre samt fra forbrugerne som medlemmer af andelsselskaber rundt omkring i landet. Der bliver fremlagt synspunkter, der ligger på linje med dem, jeg havde lejlighed til at anføre sidste gang, hvor vi havde denne sag til behandling, det urimelige i at staten vil tage ledelsen her, når det er gået på den rigtige måde i forvejen, og ønsket om at hævde elværkernes selvstændighed.

Jeg kan helt tilslutte mig disse udtalelser og sige, at det er da glædeligt i energidebatten også at høre noget fra særdeles fornuftige mennesker, fra mennesker, som har kendskab til energipolitikken igennem mange års deltagelse i elværkernes virksomhed. Hvis man synes, at dette lovforslag ikke er lige så slemt som det forrige, så kan det jo kun være en tilskyndelse til elværksforeningerne om at vedblive, for så får man altså noget ud af sine aktioner.

Jeg synes dog ikke, at det, der er sket af ændringer, har været en forbedring af en sådan karakter, at man har fjernet de afgørende principielle indvendinger, som kan fremsættes over for det, og det er jeg jo ikke den eneste der mener. Efter at ministeren havde fremsat sit nye forslag, var der en udtalelse fra Elsams formand, ministerens gode bekendt og ven, borgmester Willy Sørensen, i B.T. for den 1. november. Jeg skal slutte mine bemærkningerne her med at læse op, hvad Willy Sørensen siger om dette nye forslag. Han bliver spurgt — jeg tillader mig at citere:

„Du er formand i Elsam og Skærbækværket?“

„Ja, og i sidstnævnte egenskab lægger jeg formentlig snart sag an mod mine partifæller i regeringen. Venstreregeringen foreslog i sin tid, at elværkerne skal nationaliseres. Nu har handelsminister Erling Jensen genfremsat forslaget. Måske kan værkerne få lov at køre 20 år endnu. Skærbækværket har en egenkapital på 400 mill. kr. Staten kan ikke bare se bort fra disse værdier. Hvis forslaget bliver til lov, vil vi have prøvet ved domstolene, om det er grundlovsmæssigt holdbart. Det svarer til, at staten nationaliserer en privat fabrikants virksomhed.“

Jeg går ud fra, at ministeren ligesom vi er særdeles interesseret i at holde grundloven, og hvis ministeren ikke helt igennem vil varetage interesserne for sin partifælle i den sag, så vil vi gerne gøre det.

Morten Lange (SF):

Jeg gør opmærksom på, at forslaget i alle sine versioner har været sat til forhandling her i tinget, uden at det har været mærket grundlovsendring. Jeg tror derfor, det er et rimeligt skøn, at det er grundlovsmedholdeligt. Blot for god ordens skyld.

I øvrigt vil jeg sige, at lovforslaget, som det foreligger, naturligvis ikke er socialisme og ej heller nationalisering af elværkerne, men derimod et udmærket led i udarbejdelsen af en samlet energipolitik.

Nu kan man jo altid spekulere på, hvordan man får en samlet politik. Jeg kender nogle mennesker, der har som deres sidste indvending: ja men politikken er skam ikke helt samlet endnu, så derfor kan vi ikke komme nogen vegne. Man får aldrig en poli-

[Morten Lange.]

tik, der er helt samlet. Derfor må man vurdere de forskellige brikker: vil de være gode led i en sådan samlet politik? Dette er prævestenen. Jeg vil sige, at her går dette lovforslag ganske godt ind i vurderingen som værende et forholdsvis godt led i en sådan udvikling. Det har nok en svaghed, og det er nok den svaghed, vi bliver nødt til at se på i udvalget. Det er som bekendt sådan, at elektricitetsværkerne er storproducenter af fjernvarme, i hvert fald nogle af dem, men det er vel nok også sådan, at ved siden af elektriciteten så er fjernvarmen den anden store brik i den samlede energipolitik, og den spiller sammen med dette forslag på en række måder. Jeg tror altså, at forslaget, før det kan tjene sine formål i en samlet energipolitik, nok skal anskues meget omhyggeligt ud fra, hvordan spørgsmålet om fjernvarme kommer ind. Der er nogle problemer dér, som i ganske alvorlig grad trænger til at komme under styring, og jeg vil håbe, at vi i behandlingen af lovforslaget kan have den facet med. Det er nemlig betingelsen for det, jeg begyndte med at sige, at dette lovforslag passer ind i en almindelig energipolitik, at vi sørger for tilledningen til de nærliggende og meget store og vigtige områder.

Jeg er blevet citeret for, at jeg ikke sidst havde hørt nogen protester fra elselskaberne. Jeg kan nu konstatere, at vi har fået en lang række sådanne. De udmærker sig ved en ensartethed i formuleringen, som er påfaldende. Jeg kender udmærket den taktik, som hedder: venner, nu må I henvende jeg til folkettinget. Skynd jer og skriv under alle sammen på en tekst, den skal lyde omtrent sådan og sådan. Den slags ting er det meningen skal påvirke os. Det gør det kun, for så vidt som den tekst, som står over underskrifterne, i sig selv er egnet til at påvirke. Jeg synes ærlig talt ikke, der er nogen store nyheder i det. Jeg synes, at det, som man er kommet med fra elværkernes side, understreger, at det lovforslag, vi har med at gøre her, er et skikkeligt og stilfærdigt og fornuftigt forsøg på at løse nogle vigtige problemer i dansk administration og dansk produktion, og jeg kan derfor sige, at jeg fortsat kan tilslutte mig det lovforslag, der foreligger — med muligheder for ændringer på de områder, jeg har skitseret.

Blandt de ændringer, som ministeren har indføjet siden sidst for at glæde venstre og for at glæde elværkerne, er der skam oven i købet én, der også glæder mig. Det er den lidt mere alsidige mulighed med hensyn til den energi, der kan være tale om at tage i anvendelse, altså således også vindkraft. Det er en fordel. Resten er den slags små partimæssige trakasserier, som man fra tid til anden laver om i et lovforslag, uden at man virkelig når til afgørende ændringer i teksten. Det skal vi da også gerne se på i udvalget, men der sker ellers ikke andet, end at et lovforslag, der i forvejen har 3 skønhedspletter på den ene kind, måske får et par på den anden kind også. Der er nogle, der synes, det er blevet kønnere af det; vi andre tager det ganske stilfærdigt.

(Kort bemærkning).

Ninn-Hansen (KF):

Betyder hr. Morten Langes bemærkninger om henvendelsernes ensartethed, at vi kan håbe på, at hr. Morten Lange vil være lige så kritisk, næste gang vi får ensartede formuleringer fra arbejdspladserne?

Formanden:

Selv om det ikke hører ind under sagen her, giver jeg hr. Morten Lange ordet for en kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Morten Lange (SF):

Med mine bemærkninger — og jeg vil holde mig til sagen — mener jeg, at i denne sag som i andre sager er stereotype henvendelser ikke noget, der bør påvirke ret mange mennesker.

Jens Møller (KrF):

Ved denne førstebehandling skal jeg holde mig fra at gå i enkeltheder, men kun gå ind på nogle af de principielle synspunkter. Dette forslag til lov om elforsyning er jo en genfremsættelse. Det blev første gang fremsat den 15. november 1974 af den daværende venstregering, og nu er det genfremsat med enkelte ændringer, hvoraf der kun er én, som jeg synes er så væsentlig, at den bør nævnes. Det er § 3, stk. 2, i det oprindelige oplæg, der er faldet ud. Det var et stykke, der på mange måder ville kunne vanskeliggøre strukturtilpasningen inden for

[Jens Møller.]

de mindre værker, og det må derfor hilses med glæde, at det er fjernet. Det er en sten på vejen, der er væk.

Men rent principielt er kristeligt folkeparti modstander af, at det offentlige blander sig mere end nødvendigt i de forskellige ting inden for erhvervslivet. Vi kan ikke se andet, når vi kigger på dette lovforslag, end at man har benyttet lejligheden, nu da man alligevel skulle lave nogle regler for, hvordan det skulle gå, når vi på et eller andet tidspunkt får indført a-kraft herhjemme, til at lade disse regler være gældende også for en stor del inden for det traditionelle område, hvorved man har begrænset værkerens dispositionsfrihed også inden for det traditionelle område.

Desuden er der tale om en vis centralisering, i hvert fald en samling af magten på et centralt sted, og det er jo lidt underligt, når man hører flere og flere partier i hvert fald i deres officielle udtalelser tale kønne ord om decentralisering og nærdemokrati. Her er da tale om lige det modsatte.

For det tredje må jeg sige, at vi i kristeligt folkeparti altid er betænkelige ved at give alt for store bemyndigelser til de enkelte ministre. Jeg vil gerne understrege, at det er ikke, fordi vi har den mindste mistillid til den nuværende minister, men som bekendt ved vi ikke, hvor længe vi beholder en minister, og hvem der så kommer bagefter.

Det fjerde punkt gælder mere specielt dette tilfælde. Vi mener, at der måske er ekstra grund til at være tilbageholdende med disse indgreb, fordi der her er tale om virksomheder, der i hvert fald formelt — så er der ikke sagt for meget — er demokratisk opbygget, og som hidtil har fungeret upåklageligt.

Vi vil altså ikke afvise, at der i forbindelse med indførelsen af a-kraft kan være brug for en række ny regler. Vi vil heller ikke afvise, at der kan være brug for mindre justeringer inden for det traditionelle område, men så voldsomme ændringer, som der sker her, mener vi er for meget.

Vi vil imidlertid ikke på forhånd afvise lovforslaget og derved også sætte os selv uden for indflydelse. Vi vil deltage i udvalgsarbejdet ud fra disse grundtanker, som jeg har skitseret her, i håb om, at tingets to store partier, der jo tilsammen har et flertal,

vil vise sig tilgængelige for fornuftige argumenter.

Ib Nørlund (DKP):

Fru Lone Dybkjær har jo ret i, at det er en mærkelig måde, vi behandler disse spørgsmål på. Det er ikke første gang. Sådant var det også sidst, at man gjorde det helt bagvendt, da man greb disse energiproblemer an. Jeg gjorde vrøvl over det, og så er vi altså dér, hvor vi plejer at være.

Det, som foreligger her, er i hvert fald i hovedtrækkene et forslag udarbejdet af venstre og regeringen. Medens vi tidligere, når vi behandlede de forslag, så dem på baggrund af den hidtidige lovgivning, hvorfor det var ret nemt at få øje på de fremskridt, som de indeholdt, bærer den nye udgave jo præg af, at der har været maset på i mellemtiden, og de ændringer, der er i den, synes jeg ikke kan betragtes som fremskridt.

Der er blevet sagt her, at her er tale om at nationalisere og socialisere energisektoren. Nej, det er der desværre ikke, og det er i og for sig det hovedsynspunkt, vi bedømmer tingene ud fra. Det jo er sådan, at det mere og mere bliver en naturlig og påtrængende nødvendig ting, at energisektoren er samfundsstyret — også med det fulde ansvar til samfundet. Når man her fra højre side i salen taler om alle disse henvendelser, der er kommet vedrørende denne lovgivning, så bør man dog også erindre den ganske betydelige interesse, der findes i meget store dele af befolkningen for netop en planmæssig tilrettelæggelse af energipolitikken, også på grundlag af en nationalisering af denne sektor.

Regeringen har jo erklæret i et svar på et af spørgsmålene meget udtrykkeligt, at den ingen hensigter har om statens overtagelse hverken helt eller delvis af elsektoren.

I den forbindelse vil jeg nok sige, at man kunne jo også se regeringens forslag på baggrund af et andet dokument end dem, jeg har nævnt. Jeg tænker på det socialdemokratiske program, som siden sidst er blevet proklameret, så vidt jeg hørte, sådan at det skulle rumle og runge i de borgerlige partikontorer og Industrirådet og formentlig også i elværksforeningen. I det program står der, at der skal være samfundsje af de nationale energikilder og samfundsstyring af energiforsyningen og af udviklingen af nye

[Ib Nørlund.]
energiformer. Det forekommer mig, at man ikke, ej heller i elværksforeningen, rigtig har ladet sig afficere af disse trusler, som hr. Kjeld Olesen udstødte her for nogle uger siden, men at man tværtimod fra disse kredses side ikke har ladet sig afficere og har klempt yderligere på.

Der er blevet sagt her, at en centralisering på disse områder ville være skadelig, men det synes jeg siges af folk, der ikke er opmærksomme på, at under det, man kalder det frivillige samarbejde, er der faktisk sket en ganske betydelig centralisering, bare ikke på samfundsmæssigt grundlag.

Vi har forskellige spørgsmål, som vi nok vil rejse i udvalget. Det drejer sig ikke mindst om elprisudvalgets kompetence med hensyn til differentiering af elpriserne. Det er jo sådan, at den store industri har en hel del fordele på prisområdet ved anvendelse af elektricitet. Det er indrømmet fra ministeriets side, at det efter omstændighederne kan føre til en urimelig forskelsbehandling; det er oplyst i et svar på et af spørgsmålene. Men hvad garanti har man egentlig for, at noget sådant ikke opstår med den ordning, der er foreslået her?

Ministeren siger, at han gerne vil have bred tilslutning til forslaget, og det plejer jo at betyde, at han vil have den fra højre. Lad nu være med at få den alt for bred, så kan man jo miste resten.

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg tror, at de talere, der har haft fat i de store ideologiske modsætninger, der kunne være i denne sag, tager fejl. Jeg kan godt forstå, at hr. Kjærulff-Schmidt føler trang til at harcelere lidt ved en sammenligning mellem venstrepolitikerens kaffebordstaler og så dette forslag, som venstre altså sympatiserer med. Men det behøver jo ikke at betyde, at der er noget galt ved venstres holdning; det kan jo være kaffebordstalerne, der kan være noget galt med, og dem skal vi gud ske lov ikke tage stilling til her, men til forslaget.

På samme måde kan man vel sige at den kommunistiske ordfører har ret i at det ligger lige så langt fra venstreorienterede socialdemokraters ønske om at få lavet et eller andet, alt det dér med styring og hele det dér hurlumhej.

Vi deler alle — tror jeg — ministerens ønske om at se noget samfundsmæssig kontrol på disse områder, men det, der gør mit parti betænkelig — vi kan altså heller ikke medvirke til, at forslaget gennemføres, som det ligger her, vi håber på udvalgsforhandlingerne — er, at vi vil så nødtigt, at man går hen og betragter elværker osv. som en slags fallitbo, som nu ikke længere kan løse opgaven, nu må andre og klogere og dygtigere folk til. Det er jo helt forkert. Jeg ved godt, ordet „fallitbo“ er ikke brugt, men der ligger i nogen grad i det, at det er en opgave, de ikke kan løse. Det er forkert. Det er ikke et fallitbo, man her overtager, det er tværtimod særdeles dygtige og initiativrige lokale folk, som har været i stand til at handle, længe før vi herinde var parat til det. Jeg skal bare minde om atomanlæggene. Det havde været dejligt, om vi herinde havde været klar lige så hurtigt, som elektricitetsværkerne var klar til det. I stedet for, som det skal vise sig senere på dagen, skal vi til at fumle os igennem en hel masse, som andre mennesker har tygget på i 20 år. Nu skal vi gøre det i et år til, og så tror vi, vi finder noget, de andre ikke har fundet. Det havde været rart, om man kunne følge det initiativ, som elværkerne her viste, og gøre tingene hurtigt i forbrugernes interesse.

Jeg håber, at man i udvalgsarbejdet vil tage meget hensyn til de henvendelser, der er kommet, de ønsker, der er fra elværkerne, og jeg håber, det bliver det initiativ, som disse elværker i årenes løb har vist, der kommer til at præge den fremtidige udvikling, og ikke den normale styringsmekanisme, som vi udmærket godt kender, hvor folketinget og administrationen i fællesskab sørger for, at der de første år i hvert fald ikke sker noget.

Handelsministeren (Erling Jensen):

Jeg har af naturlige grunde ingen bemærkninger til hr. Erik Holst, men jeg skal svare hr. Karlskov Jensen på en række helt konkrete spørgsmål, han stillede.

Jeg skal erindre om, at når der er forskel i bemyndigelsens art i § 14, stk. 1 og 2, så er det, fordi stk. 2 vedrører stridigheder om samarbejde. Jeg er enig i, at det må parterne minsandten løse selv, og hvis de ikke kan det, så må de være enige om at ville bruge handelsministeren som opmand.

[Handelsministeren.]

Grænsetvister, det må man nok erkende, opstår jo kun, fordi parterne ikke kan løse problemet selv, og så må der altså være indlagt en opmand, og jeg finder det ikke urimeligt, at det så bliver handelsministeren, men jeg drøfter gerne også dette problem videre under udvalgsarbejdet.

Jeg kan bekræfte hr. Karlskov Jensens vurdering af anvendelsesområdet for § 5, stk. 2. Anvendelsesområdet er dels eneretsbevilling efter § 4, dels eventuelle nye virksomheder, som har en størrelse, der medfører, at de omfattes af § 3. Hr. Karlskov Jensen spurgte mig direkte, om jeg så ville finde det rimeligt at drøfte anvendelsen af § 5, stk. 2, med energipolitisk udvalg. Vi er enige om, at når det drejer sig om eneretsbevilling, er energipolitisk udvalgs tilslutning en nødvendig forudsætning, og jeg vil gerne markere, at jeg ville finde det helt rimeligt også at konsultere energipolitisk udvalg i den anden situation.

Når § 10 har fået den ordlyd med hensyn til priser, der medfører en i samfundsmæssig henseende uøkonomisk anvendelse, så skylder jeg at sige, at i den mere udførlige redegørelse for problemstillingen i det først fremlagte forslag blev det udtrykkelig markeret, at det, man skal bruge som udgangspunkt, som grundlag, er de officielle redegørelser og rapporter, altså netop den officielle fastlagte energipolitik, og jeg kan bekræfte, at det fortsat er hensigten at fastholde dette.

Hr. Kjærulff-Schmidt svang sig meget højt op — nu igen — og kaldte dette forslag for såvel socialisering som statsdrift. Jeg skal blot konstatere, at de tre tilstedeværende ordførere, der må siges at være specialister med hensyn til begrebet socialisering, hr. Erik Holst, hr. Morten Lange og hr. Ib Nørnlund, havde en ganske anden opfattelse, og med deres kendskab til begrebet og dets definition er dette nok så værd at bemærke sig. Jeg ønsker da samtidig at sige, at der er ikke tale om statsdrift. Det tror jeg også hr. Kjærulff-Schmidt ved en nøjere overvejelse må medgive mig. Der er tale om et koncessionssystem, og jeg har ikke tidligere hørt bevillingssystemer blive kaldt statsdrift, så medmindre hr. Kjærulff-Schmidt agter at fremføre nye formuleringer og begrebsdan-

nelser, så tror jeg, vi må fastholde, at statsdrift er der ikke tale om.

Hr. Kjærulff-Schmidt spurgte, om dog ikke de el-interesseredes holdning havde gjort indtryk. Ja men det er jo netop det, de har. På de områder, hvor man har fremsat samarbejdstilbud og sagt, at man selv vil kunne klare strukturproblemerne, dér har vi netop fjernet bestemmelser i forhold til det tidligere lovforslag for netop at markere tilliden til, at dette samarbejde kan komme til eksistens. Men når hr. Kjærulff-Schmidt går videre og siger, at så skulle vi nøjes med en samarbejdsaftale, så forekommer det mig lidt urimeligt af en lovgiver at sige, at vi nu skal til at vænne os til, at folketinget og regeringen laver samarbejdsaftaler i stedet for love. All right, jeg er klar over, at hr. Kjærulff-Schmidt ønsker færre love i det hele taget, og det er klart, det kan han komme over ved at erstatte al lovgivning med samarbejdsaftaler, men det er dog en drastisk ændring, som vi skal overveje lidt mere omfattende og ikke kun i forhold til spørgsmålet om at regulere elforsyningen.

Vi er nødt til at lade, som om vi godt ved, der har været en energikrise i 1973, og at vi ikke har brev på, at den ikke kan komme igen.

Fru Lone Dybkjær nævnede igen, det skal jeg ikke bebrejde hende, ønsket om en overordnet målsætning. Jeg tror, jeg i og for sig bedst kan henholde mig til hr. Morten Langes vurdering, som jeg helt kan tilslutte mig: denne lovgivning som anden lovgivning, vi skal beskæftige os med i dag, er led i en samlet energipolitik, og det vil aldrig nogen sinde lykkes os at komme på et bestemt tidsmæssigt niveau, hvor vi kan sige: nu er vi dér, hvor det hele skal gennemføres på én gang. Der er givet udtryk for en målsætning, og denne målsætning blev der også givet udtryk for, da vi gennemførte naturgasloven i 1972, og da vi f. eks. gennemførte kulbrinteloven i 1975.

Det glæder mig, at fru Lone Dybkjærs bemærkninger hovedsagelig gik på denne problemstilling og ikke på selve lovforslaget, hvor jeg i og for sig ikke kunne finde den store uenighed mellem fru Lone Dybkjærs parti og mit.

Til hr. Ninn-Hansens betragtninger er jeg nødt til endnu en gang at sige, at jeg anser

[Handelsministeren.]

elforsyningsloven og de to love, vi lidt senere skal behandle, som forudsætningslove, og mener det rimeligt og rigtigt at stille mod deres gennemførelse efter et fortsat — ikke alt for langvarigt, forhåbentlig — udvalgsarbejde.

Jeg ønsker også over for hr. Ninn-Hansen at understrege, at vi netop har forsøgt med dette ændrede lovforslag at tage hensyn både til elværkernes konkrete forslag og måske ikke mindst til elværkernes samarbejdsvilje. Det er direkte markeret i bemærkningerne og fremsættelsestalen til lovforslaget, at vi anerkender denne samarbejdsvilje og derfor mener, at strukturudviklingen kan klares, som det er beskrevet af elværkerne selv, og at vi i meget høj grad anerkender elværkernes hidtidige resultater som en overordentlig dygtig gennemførelse af en elforsyning i normalsituationer. Men vi er igen nødt til at erindre om en energikrise og en kommende mulighed for noget tilsvarende, hvilket giver behov for en vis form for samordning af disse ting.

Jeg tror, at jeg vil være i stand til at overbevise hr. Willy Sørensen uden hr. Ninn-Hansens bistand om det grundlovsmedholdelige i dette forslag, men jeg vil da gerne bekræfte som hr. Morten Lange, at der ikke er noget grundlovsstridigt i det her fremsatte forslag.

Jeg takker hr. Morten Lange for hans betragtninger om, at forslaget er led i en samlet energipolitik, og jeg vil gerne understrege indføjelserne af den nye bestemmelse i § 13, stk. 1, punkt 3, hvor det netop er fastlagt, at man kan indrette produktionsanlæg, således at man opnår den størst mulige nyttevirkning, også ved kombineret af el- og varmeproduktion. Jeg er enig med hr. Morten Lange i, at spildvarmeproblematikken er så alvorlig, at vi snarest bør sikre os, at vi får den bedst mulige udnyttelse af megen af den spildvarme, der i dag går tabt.

Jeg kan bekræfte over for hr. Jens Møller, at § 3, stk. 2's fjernelse er en samarbejdsunderstregning fra regeringens side over for elværkerne. Om hr. Jens Møllers ængstelse for, at andre ministre ikke ville behandle bemyndigelser så godt som jeg, skal jeg sige, at jeg skal i hvert fald bestræbe mig for at varetage disse funktioner så længe som over-

hovedet muligt. Og jeg tror, regeringen deler denne holdning.

Jeg forstår godt hr. Ib Nørlands smådrillerier, og jeg under ham dem i virkeligheden, de er rimelige. Men jeg forstår nu også hr. Ib Nørlund sådan, at når han er færdig med dem, så mener han som jeg, at dette lovforslag er udtryk for et fremskridt, og når jeg taler om bred tilslutning, så forventer jeg også denne brede tilslutning fra hr. Ib Nørlands parti.

Endelig skal jeg sige til hr. Erhard Jakobsen, at hans ængstelse for, at elværker eller befolkning, forbrugere af el, skulle betragte dette som en markering af, at elværkerne var et fallitbo, er i helt klar modstrid med de ord og vendinger, der er anvendt i lovforslag, i bemærkninger og i fremsættelsestale. Det har tværtimod været mig overordentlig magtpåliggende at få sagt, at der ikke nogetsteds i dette lovforslag ligger en kritik af den måde, hvorpå elværkerne hidtil har varetaget en opgave, men blot en understregning af, at denne opgave har ændret sig, som alle andre opgaver vedrørende energi har ændret sig efter energikrisen og i forbindelse med energiproblemernes stadig mere markante placering i samfundsbilledet, og at en yderligere samordning er nødvendig mellem disse selvstændige elværker, der løser deres praktiske opgave dygtigt og godt ude i de forskellige lokale områder. De har behov for en yderligere kontakt, både indbyrdes og i relation til samfundet.

Karlskov Jensen (V):

Først lige et par bemærkninger til hr. Kjerulff-Schmidt, der spurgte, om de utallige protester ikke havde gjort indtryk på os. Det er da klart, at vi har hæftet os ved det saglige indhold i de henvendelser, vi har fået, og derfor har vi også taget hensyn og vil fortsat arbejde for at tage hensyn, hvor vi kan finde dem velmotiverede.

Men spørgsmålet gik i øvrigt på, om venstre havde bundet sig på forhånd, om der forelå nogen aftaler, sådan at det var omsonst med et fortsat udvalgsarbejde. Dertil kan jeg sige, at det er det ikke. Vi vil fortsat lytte til de ændringsforslag, der måtte komme fra anden side, og de henvendelser, der måtte komme fra elværkernes sammen-

[Karlskov Jensen.]

Jeg vil gerne gøre to bemærkninger mere. Hr. Ninn-Hansen var inde på, men lagde det i munden på borgmester Willy Sørensen, grundlovsstridigheden i forslaget. Jeg vil gerne spørge hr. Ninn-Hansen, om hr. Ninn-Hansen mener, at der er noget grundlovsstridigt i forslaget, som det ligger, og da hvilket.

Til sidst en bemærkning til hr. Erhard Jakobsen. Nu har ministeren sådan set svaret på det. Vi anerkender helt ud det arbejde, der er gjort, men forudsætningerne er ændret, og er der nogen af partierne — jeg har ikke hørt nogen — der har ment, at vi uden videre kan overlade kernekraftproduktion til de eksisterende elværker, uden at det offentlige får lidt mere indseende med disse selskabers forhold? For det er jo det, der mere end noget andet ligger bag forslaget — selvfølgelig sammen med den usikkerhed, som energisituationen i det hele byder.

Til slut også en tak til ministeren for de svar, der blev givet på de spørgsmål, jeg havde stillet.

Kjærulff-Schmidt (FP):

Baggrunden for lovforslaget er jo, sådan som det angives af handelsministeren, dels et ønske om en bedre styring, dels et ønske om et bedre indseende med elforsyningen.

Hvis vi ser på disse to ting hver for sig, og det tror jeg vi skal gøre, så rejser der sig i allerhøjeste grad det spørgsmål, om det virkelig er nødvendigt af hensyn til indseendet at gå ind i en lovgivning som denne her. Der er en ting, jeg har efterlyst gang på gang, siden vi så elværksforeningens oplæg i form af en skitse til samarbejdsaftalen, og det er: på hvilket punkt, på hvilket væsentligt punkt giver dette lovforslag politikerne bedre indseende i selskabernes forhold? Er det ikke sådan, at samarbejdsaftalen i enhver henseende giver politikerne de oplysninger, de informationer, vi har brug for? Efter min opfattelse og fremskridtspartiets opfattelse er svaret klart ja.

Men ser vi på det andet forhold, nemlig om der er tale om statsstyring, statsdirigering, i dette lovforslag, så mener jeg, at det kan overhovedet ikke afvises. Om så nok så mange socialistiske teoretikere stillede sig op på geled og argumenterede for, at dette forslag ikke er socialistisk, så kan det ikke

afvises, at §§ 9 og 10 i allerhøjeste grad betyder en direkte og meget hårdhændet indblanding i selskabernes forhold. F. eks. i § 9, stk. 1, hvor der jo simpelt hen bestemmes, hvordan selskaberne må kalkulere ved deres pristfastsættelser, og hvor et af handelsministeriet styret elprisudvalg simpelt hen skal give tilladelse, for at selskaberne kan få lov til at indregne henlæggelser til nyinvesteringer og forrentning af indskudskapital i deres priser. Hvordan i alverden forestiller man sig, at handelsministeriets embedsmænd og elprisudvalgsmedlemmer med repræsentanter fra forbrugerforeninger, jurister og nationaløkonomer, og hvem der ellers sidder dér, skulle være i stand til bedre end selskaberne selv at vurdere, om der er behov for nyinvesteringer og nyanlæg rundt omkring i de enkelte selskaber?

Til slut blot lige endnu en gang til venstre: jeg forstod på hr. Karlskov Jensen, at man er villig til at lytte til ændringsforslag, men det helt afgørende er jo: har venstre på forhånd bundet sig til denne lovs sigte? Er det kun ændringsforslag, man vil lytte til? Eller står venstre helt frit?

Lone Dybkjær (RV):

Til handelsministeren og dermed også til hr. Morten Lange vil jeg blot sige, at vel kan man ikke på et bestemt tidspunkt sige, at nu ved vi alt, men der er nu også et meget stort spring mellem den situation og så den, vi er i i dag.

Vi har faktisk ment det alvorligt med vort krav om en energiplan, og jeg håber ikke, handelsministeren vil tvinge os til at gå imod dette lovforslag, som på en række punkter er udmærket. Vi vil ikke være med til at lovgive på dellove inden for energiområdet mere. Det er muligt, at det kunne gå, før vi havde en energikrise, men situationen er jo, som handelsministeren ganske rigtigt bemærker, også en anden i dag.

Ninn-Hansen (KF):

Hr. Karlskov Jensen stillede mig et yderst relevant spørgsmål angående lovforslagets grundlovmæssighed. Jeg ville gerne svare på det stillede spørgsmål, men jeg ville betragte det som lidt af, skal vi sige juridisk sjuskeri, hvis man gjorde det på det grundlag. Det er vel heller ikke det afgørende, om jeg kan svare på det eller kan tage

[Ninn-Hansen.]

stilling til det i dag. Det helt afgørende er, at de, der repræsenterer interesserne i Skærbækværket ved dets formand, siger, at han betragter det som nationalisering, og det betyder for os andre, vi, der er folketingsmedlemmer, at vi dels må interessere os for, om han har ret i, at det strider mod grundlovens bestemmelser, eller om det kan medføre et voldsomt erstatningskrav, der kan ramme statskassen. Det er jo vores opgave at beskytte den. Derfor er jeg selvfølgelig glad for handelsministerens tilsagn om, at vi nu får det undersøgt, og det skal selvfølgelig — det håber jeg at hr. Karlskov Jensen er helt enig med mig i — undersøges særdeles grundigt. Om det er kammeradvokaten eller andre, man må overlade den opgave, måske særlig forfatningskyndige, det kan vi jo tale om i udvalget, men når det er rejst på den stærke måde fra borgmester Willy Sørensen, så må vi andre selvfølgelig interessere os for, at sagen bliver klarlagt.

Jeg skal blot sige til handelsministeren: jeg er glad for, at handelsministeren helt igennem anerkender elværkforeningens ønsker om samarbejde. Jeg håber, at vi under udvalgsbehandlingerne vil kunne sige det samme om handelsministeren og det, der hittil har været et flertal i denne sag. Et samarbejde består jo ikke i gennemførelse af en lovgivning, der er overflødig, men kun i gennemførelse af det, der kræves, hvis man skal kunne samarbejde fornuftigt om tingene.

Arentoft (FP):

Det var handelsministerens svar til ordførerne efter første runde, der kalder mig herop, idet handelsministeren over for fremskridtspartiets ordfører nævnte, at vi tilsyneladende gik ind for samarbejdsaftaler fremfor lovgivning, og at det var noget nyt.

Jeg står her med en overenskomst, som jeg sætter lig med samarbejdsaftale, en overenskomst mellem handelsministeriet og Danske Elværkers Forening vedrørende en brændselsberedskabsordning for de primære elværker. Den er dateret handelsministeriet 1971.

Der er altså præcedens for sådanne aftaler, og handelsministeren ved vel bedre end nogen andre, at det fungerede, den samar-

bejdsaftale fungerede til fuldkommenhed under energikrisen.

Jeg vil benytte lejligheden til lige at sige tak til hr. Karlskov Jensen for hans klare svar om, at venstre endnu ikke er gået ind i nogen aftale, og jeg vil gerne bede hr. Erik Holst om at bekræfte det.

Erik Holst (S):

Til hr. Arentoft skal jeg kun sige: jeg kan fuldt ud bekræfte hr. Karlskov Jensens udtalelser, men det bør vel ikke være således, at al fremtidig debat her i folketinget kommer til at gå på, at vi skal bekræfte aftaler, som vi ikke har lavet, og at man hver gang spørger: vil den anden part, den tredje part og den fjerde part også bekræfte, at aftalen ikke er der? Jeg tror, de enkelte folketingsmedlemmers ord må stå til troende, i hvert tilfælde, når de kommer fra nogle af dem, der har haft indlæg her i dag.

Handelsministeren (Erling Jensen):

Jeg skal ikke forlænge denne diskussion om det, der først og fremmest er en fremsættelse af et lovforslag. Men må jeg ikke til hr. Kjærulff-Schmidt sige, når han taler om det frygtelige ved, at vi ved denne lov ønsker en bedre styring: ja men det tror jeg da man gør ved enhver lov. Enhver lov, vi gennemfører i dette ting, har som oftest en hensigt med hensyn til en samfundsmæssig styring. Jeg håber da ikke, at hr. Kjærulff-Schmidt principielt er imod planlægning og styring som begreber.

Det var karakteristisk, at da hr. Kjærulff-Schmidt skulle beskrive, hvad der var det frygtelig socialistiske i denne lovgivning, så var det §§ 9 og 10, der instituerer et særlig kyndigt monopoltilsyn for elpriser. Det vil altså sige, at almindeligt oversat er al monopollovgivning, al prislovgivning i dette land udtryk for den frygteligste socialisme. Således forstået kan jeg ikke være helt uenig med hr. Kjærulff-Schmidt, men det er altså en helt ny og interessant fortolkning af begrebet socialisme.

Så skal jeg sige til fru Lone Dybkjær, at jeg ville være overordentlig ked af det, hvis en misforståelse omkring denne lovs sammenhæng med en energipolitik kunne få det radikale venstre til at gå imod en lov, som de, så vidt jeg kan høre, i øvrigt mener er

[Handelsministeren.]

fornuftig. Derfor er jeg lidt bange for, at fru Lone Dybkjær lidt for tidligt tager proppen af den diskussion, vi skal have senere i dag, og derved foruddiskonterer en aggressiv holdning, som jeg slet ikke tror er nødvendig.

Endelig til hr. Arntoft: det er da rigtigt, at der er præcedens for aftaler, men det er da vist også rigtigt, at der er præcedens for, at mere konkrete problemer af let og overskuelig art løser man ved aftaler, og mere omfattende problemer løser man ved lovgivning, men der er tale om et absolut mere omfattende problem i det, vi diskuterer her.

Endelig skal jeg sige til hr. Ninn-Hansen, at enhver undersøgelse, også den, hr. Ninn-Hansen efterspørger, selvfølgelig skal stilles til rådighed for folketingets energipolitiske udvalg. Jeg håber bare, man ikke vil tro, at en sådan undersøgelse vil vise, at det såmænd nok er grundlovsstridigt, for jeg tror, undersøgelsen vil bekræfte, at det er det ikke, og jeg tror og håber, det også vil være i hr. Ninn-Hansens interesse at få denne bekræftelse.

(Kort bemærkning).

Kjærulff-Schmidt (FP):

Blot en bemærkning til handelsministeren. Handelsministeren ved godt, at jeg igennem arbejdet i energipolitisk udvalg på en lang række områder har søgt at påpege, hvori de socialistiske tendenser i lovforslaget består. Der er slet ikke lejlighed til i dag at gå ind i en detaljeret drøftelse af hver enkelt bestemmelse i lovforslaget, men blot lige dette om monopoltilsynet i relation til elselskaberne: her har vi jo nemlig et af de uendelig mange eksempler på, hvor uhyggelig en gevækst på dansk erhvervsliv monopoltilsynet er. Monopoltilsynet har jo i en lang række tilfælde forhindret helt rimelige og naturlige reguleringer i elpriserne med yderst ubehagelige konsekvenser til følge for elselskaberne, som har været nødt til at gå til udlandet for at optage lån, simpelt hen fordi man ikke kunne opnå de reguleringer i priserne, som var nødvendige. Heller ikke på det punkt er staten, hvad enten det foregår i handelsministeriet eller henne i Nørregade, bedre egnet til at regulere de ting,

som til syvende og sidst kendes bedst af de mennesker, der sidder ude omkring i landet og har styr på tingene.

Handelsministeren (Erling Jensen):

Hvis hr. Kjærulff-Schmidt virkelig tror på det, han sagde om monopoltilsynet — og det må jeg have lov til at gå ud fra — så har jeg lidt svært ved at forstå, hvorfor han ikke er interesseret i, at prisovervågningen varetages af et på dette område særligt ekspertudvalg med særligt kendskab alene til elværkssituationen. Men jeg forstod nærmest på hr. Kjærulff-Schmidt, at han mente, man altid skulle lade virksomheder selv kontrollere deres prisfastsættelse. Det er jeg nu ikke sikker på er nogen helt god idé.

(Kort bemærkning).

Kjærulff-Schmidt (FP):

Handelsministeren forstod fuldstændig rigtigt, hvis han opfattede det sådan, at elselskaberne, med den nærdemokratiske, kommunale og producentmæssige indflydelse, der er, er langt bedre egnede til selv at fastsætte priserne end de medlemmer af elprisudvalget, som § 11 prætenderer skulle være i besiddelse af evig visdom på dette område. Men til syvende og sidst er det nu udbud og efterspørgsel, der langt bedre egner sig til at fastsætte priserne også på elektricitet ligesom på langt de fleste andre ting her i samfundet.

Handelsministeren (Erling Jensen):

Vi skal vel til at gøre det kort, men må jeg ikke lige sige, at hr. Kjærulff-Schmidts kendskab til elprisudvalgets medlemmer på et tidspunkt, hvor de endnu ikke er udpeget, er helt imponerende.

Hermed sluttede forhandlingene.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til det energipolitiske udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om elektriske stærkstrømsanlæg.
(Lovforslag nr. 41. Fremsat 17/10 75).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Erik Holst (S):

Der er her tale om en uændret genfremsettelse fra foråret, og der er lavet et stort arbejde i energipolitisk udvalg, som har afgivet en beretning. Jeg skal kun på socialdemokratiets vegne henvise til, hvad jeg tidligere har sagt, og anbefale lovforslagets vedtagelse, såfremt elforsyningslovforslaget vedtages.

Karlskov Jensen (V):

Jeg skal kun henvise til, hvad jeg sagde i foråret ved dette lovforslags fremsættelse. Venstre kan acceptere og vil gerne medvirke.

Kjærulff-Schmidt (FP):

Fremskridtspartiet er principielt altid tilhænger af bedst muligt at beskytte de mennesker, der udsættes for ekspropriation. Det ser ud til både efter bemærkningerne til forslaget og fremsættelsestalen, at der her er mulighed for at styrke beskyttelsen i ekspropriationstilfælde, og viser det sig efter udvalgsarbejdet, at denne antagelse holder stik, vil fremskridtspartiet naturligvis støtte dette lovforslag.

Lone Dybkjær (RV):

Lovforslaget er jo til dels en følgelov af elforsyningsloven, og vi kan tilslutte os forslaget, dersom vi kan komme til at gå ind for elforsyningslovforslaget. Det øvrige i lovforslaget kan vi tiltræde.

Ib Nørhund (DKP):

Vi opfatter også det væsentlige i forslaget som en følgelovgivning. Hvad ekspropriationsbestemmelserne angår, har vi ikke anledning til bemærkninger nu, og i almenvellets interesse skal jeg afstå fra yderligere.

Handelsministeren (Erling Jensen):

Jeg skal på min fraværende kollegas, ministeren for offentlige arbejders, vegne takke for en overordentlig velvillig modtagelse af dette lovforslag, og jeg håber, ingen andre

ordførere misforstår mig, hvis jeg retter denne tak særlig til hr. Kjærulff-Schmidt. På den anden side gjorde det mig en lille smule nervøs, at han udtrykte en vis spænding om indholdet. For jeg vil tro, at de fleste andre her i salen kender indholdet temmelig godt fra tidligere arbejde med sagen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til det energipolitiske udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om atom anlæg m. v.

(Lovforslag nr. 53. Fremsat 24/10 75).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Erik Holst (S):

Der er også her tale om en genfremsettelse, og den eneste ændring, der er foretaget af undervisningsministeren, er, at der er kommet en tilføjelse i lovforslagets § 14, således at tidspunktet for lovens ikrafttræden fastsættes ved lov. Det kan umiddelbart forekomme lidt bagvendt og lidt usædvanligt at gøre det på den måde, men det var et ønske fra mange sider, der lå til grund for dette ændringsforslag, som allerede blev bebudet i foråret, da lovforslaget blev fremsat første gang.

Dermed skulle der skabes mulighed for, at man i givet fald kan etablere en folkeafstemning, såfremt 60 medlemmer af folketinget måtte ønske det, og i mellemtiden har vi jo mulighed for at lave den debat, der ifølge forslaget må resultere i en stillingtagen til sin tid, om loven overhovedet skal træde i kraft eller ej.

Jeg synes, det er rigtigt på dette tidspunkt at understrege, at dette er en procedurelov. Det kan ikke siges ofte nok, vil jeg tro, i debatten, at vi her har at gøre med en procedurelov. Mange mener, at der heri er